

Evaluatie Regenboogagenda 2021 - 2024

Inhoudsopgave

Evaluatie Regenboogagenda 2021 – 2024	1
Inhoudsopgave	2
Samenvatting	3
Inleiding	4
Opzet evaluatie	4
1. Regenboogagenda 2021 - 2024	5
Proces	5
Opzet agenda	5
Organisatie van de uitvoering	6
2. Evaluatie van de uitvoering	9
Waardering van de actielijnen	9
Waardering van de regiegroep	12
Reflectie	13
3. Activiteiten en initiatieven	15
Basis	15
Projectmatig en eenmalig	15
Reflectie	17
4. Positie lhbtqia+	18
Onderzoeksgegevens	18
Reflectie	18
5. Geleerde lessen	20
Bijlagen	22
Bijlage 1: Trends en Ontwikkelingen	22

Samenvatting

De afgelopen jaren van de Regenboogagenda 2021-2024 worden gekenmerkt door een veelvoud aan activiteiten. Er is een sterke basis van evenementen, die ervoor zorgen dat Nijmegen zich blijvend presenteert als regenboogvriendelijke stad. Daarbij zijn Roze Woensdag en Coming-Out Dag onmisbare momenten geworden voor de zichtbaarheid van de regenbooggemeenschap.

Daarnaast zijn er veel organisaties die zich dag in dag uit inzetten voor de lhbtqi+ acceptatie en emancipatie. Naast een goed fundament van belangenorganisaties, zijn er algemeen maatschappelijke organisaties die bijdragen aan regenbooginclusiedoelen. Op deze manier zijn het niet alleen lhbtqi+ gemeenschap die verantwoordelijk is voor de acceptatie en emancipatie, maar is het een gedeeld maatschappelijk belang.

De actielijnen uit de regenboogagenda, in combinatie met de aanvullende middelen, zijn daarbij helpend geweest. Hierdoor was het mogelijk om bestaande organisaties meer slagkracht te bieden. Daarnaast zijn jaarlijks ongeveer 18 projecten mogelijk gemaakt, die op hun eigen manier een bijdrage leverden aan één of meerdere actielijnen.

De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de agenda van gemeente en regenboognetwerk heeft gewerkt. Al heeft het niet overal zo gewerkt als in de agenda was voorzien.

De lessen die we meenemen naar een volgende agenda zijn:

1. Bestaande structuren ondersteunen werkt beter dan nieuwe structuren introduceren
2. Het benoemen van aandachtsgebieden biedt richting en focus voor subsidiemogelijkheden
3. Minder actielijnen leidt tot meer aandacht en focus voor bestaande actielijnen
4. De regiegroep is een waardevolle partner bij subsidiebeoordelingen
5. Netwerkgelegenheden mogelijk maken biedt ondersteuning voor een sterk regenboognetwerk
6. De emancipatie van lhbtqi+ inwoners is nog niet klaar

Blijvende aandacht voor de positie van de lhbtqi+ gemeenschap is belangrijk, in het bijzonder voor niet-cis personen en bi-culturele lhbtqi+ personen. Juist nu er een afname van acceptatie is in de maatschappij, blijft het van groot belang om in te blijven zetten op een regenboogvriendelijk Nijmegen.

Inleiding

Nijmegen is een stad van en voor iedereen. We voeren al jaren een actief regenboogbeleid waarmee we Nijmegen een veilige, fijne en welkome stad maken voor de regenbooggemeenschap. We willen een stad zijn en blijven waar iedereen vrij zichzelf kan zijn en kan houden van wie die wil. Door middel van ons brede inclusiekader, met daaronder specifieke uitvoeringsagenda's voor onder andere de regenbooggemeenschap, zorgen we voor inclusief beleid waarmee we bouwen aan een gelijkwaardig Nijmegen. Omdat de regenboogagenda 2021-2024 ten einde loopt, is het goed om terug te kijken, te leren van de afgelopen periode en de successen te vieren.

Opzet evaluatie

Deze evaluatie bestaat uit vijf onderdelen:

1. Regenboogagenda 2021-2024

Hierin wordt de totstandkoming, de inhoud en de organisatie van de regenboogagenda uiteengezet

2. Evaluatie van de uitvoering

Hierin worden de opbrengsten van het vragenlijstonderzoek, de interviews en gemeentelijke rapportages gecombineerd om te reflecteren op de uitvoering van deze agenda

3. Activiteiten en Initiatieven

Hierin wordt gekeken naar de lhbtqia+ subsidies en hoe deze de uitvoering van de regenboogagenda hebben ondersteund

4. Positie lhbtqia+

Hierin worden verschillende onderzoeken uiteengezet om een beeld te schetsen van de positie van de Nijmeegse lhbtqia+ personen

5. Geleerde lessen

Hierin wordt er gereflecteerd op het bovenstaande, en gekeken naar de lessen die meegenomen worden naar de volgende regenboogagenda

1. Regenboogagenda 2021 - 2024

In dit hoofdstuk beschrijven we totstandkoming, de opzet en de organisatie van de Regenboogagenda 2021-2024.

Proces

In de Regenboogagenda 2017-2019 is de ambitie geformuleerd om iedere vier jaar vanuit vaste uitgangspunten te kijken wat er gerealiseerd is. Die uitgangspunten zijn:

- We investeren in samenwerking tussen gemeente, de regenboogbelangenorganisaties, maatschappelijke partners en betrokken bewoners
- We zetten in op een sterke lhbtqia+ infrastructuur en faciliteren van initiatieven die bijdragen aan de gestelde doelstellingen
- Focus op zichtbaarheid: we dragen uit dat Nijmegen een regenboogvriendelijke stad is
- We zetten in op duurzame inbedding van regenboogdoelstellingen binnen regulier beleid
- We hebben aandacht voor specifieke groepen

Voor de totstandkoming van de Regenboogagenda 2021-2024 is de organisatie Spectrum gevraagd het proces te ondersteunen. Dit is in samenspraak gegaan met het regenboognetwerk. In een aantal online sessies werd geconcludeerd dat er veel was gerealiseerd, maar dat blijvende inzet nodig is op de genoemde uitgangspunten. De sessies vonden plaats tijdens de covid-19 pandemie, waardoor het proces online moest plaatsvinden en anders is verlopen dan vooraf beoogd.

Opzet agenda

Ambities

Samen met het regenboognetwerk is in de Regenboogagenda 2021-2024 gekozen voor drie overkoepelende ambities:

- Het vergroten van sociale acceptatie van seksuele en genderdiversiteit
- Het aanpakken van vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen lhbtqia+ personen
- Het bieden van ondersteuning aan lhbtqia+ personen om zich veilig te voelen en weerbaar te zijn in het sociale domein: op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun sociale kring

Actielijnen

Daarvoor zijn er acht actielijnen geformuleerd met onderliggende ambities/doelen. De eerste drie actielijnen zijn benoemd als speerpunten van dit beleid. Dat betekent dat die drie doelen extra prioriteit krijgen

- Zorg en welzijn (speerpunt)

- o Meer ketengerichte aandacht en samenwerking op opleidingsniveau
- o Zorgorganisaties committeren zich aan het doel om een inclusieve organisatie te zijn
- o Meer structurele aandacht voor lhbtqia+ thema's bij zorgorganisaties
- Veiligheid (speerpunt)
  - o Meer aandacht voor veiligheid (sociaal, fysiek en emotioneel) van lhbtqia+ personen
  - o Een hogere discriminatie meldingsbereidheid bij Vizier
- Biculturaliteit en lhbtqia+ (speerpunt)
  - o Het realiseren van een netwerk van bi-culturele lhbtqia+ personen
- Zichtbaarheid en communicatie
  - o Nijmegen profileren als regenboogvriendelijke stad
  - o Meer zichtbaarheid buiten het centrum
  - o Meer aandacht voor lhbtqia+ thema's in het Nijmeegse bedrijfsleven
  - o Gemeente Nijmegen communiceert gender inclusief
- Sport
  - o Vergroten van de sociale veiligheid van lhbtqia+ personen bij Nijmeegse sportverenigingen en sportaccommodaties
- Onderwijs
  - o SchoolsOut bereikt alle scholen in Nijmegen
  - o Meer aandacht voor seksuele- en genderdiversiteit binnen het hoger onderwijs
- Roze ouderen
  - o Verduurzaming en uitbreiding van de aandacht voor lhbtqia+ ouderen
- Inclusie specifieke aandachtsgroepen
  - o Gezien en gehoord voelen, voor alle letters van lhbtqia+
  - o Inventariseren specifieke groepen om een beter beeld te krijgen van de uitdagingen per groep
  - o Beginnen met aandacht voor denken buiten de hokjes man/vrouw

Organisatie van de uitvoering

In de regenboogagenda 2021-2024 was de intentie om door middel van werkgroepen en een overkoepelende regiegroep, de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de agenda breed te beleggen.

De werkgroepen werden gevormd door verschillende organisaties uit het netwerk. Dat netwerk bestaat uit lhbtqia+ organisaties, algemene organisaties en betrokken inwoners. De werkgroepen richtten zich Overkoepelend kwam een regiegroep, die het overzicht bewaakte.

Werkgroepen op de actielijnen

De deelnemers aan de onlinebijeenkomsten op de diverse actielijnen vormden de initiële werkgroepen. Uitgangspunt was dat deze werkgroepen als eerste stap de gekozen doelen per actielijn en de wijze waarop deze bereikt zouden gaan worden, nader zouden uitwerken. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende organisaties die bij aanvang

bij de actielijnen betrokken waren. Gedurende de looptijd van de agenda, zijn er wisselingen geweest (zie het volgende hoofdstuk).

1. Zorg en Welzijn

Organisaties: Bindkracht10, GGD Gelderland-Zuid, RIBW

2. Veiligheid

Organisaties: Vizeer, Politie, COC, afdeling Veiligheid gemeente

3. Bi-culturele lhbtqia+

Organisaties: geen organisaties betrokken, wel individuele personen die aan de hand van hun biculturaliteit hebben meegeholpen aan een verkenning op dit onderwerp.

4. Zichtbaarheid & Communicatie

Organisaties: Roze Woensdag, COC, GGD Gelderland-Zuid

5. Onderwijs

Organisaties: RU, HAN, ROC, SchoolsOUT, Dito

6. Sport

Organisaties: GSF (Gelderse Sport Federatie), Hizzfit, Queer Sport Nijmegen

7. Roze ouderen

Organisaties: COC Regio Nijmegen, Sterker Sociaal Werk, ZZG zorggroep

8. Inclusie specifieke aandachtsgroepen

Organisaties: Transgendergroep Nijmegen, NNID, COC Regio Nijmegen

Regiegroep

Om samenwerking te zoeken in de overkoepelende regie op de uitvoering, is er een stedelijke regiegroep in het leven geroepen, bestaande uit centrale partijen in het Nijmeegse regenboognetwerk en de gemeente.

De groep was verantwoordelijk voor:

- Delen van informatie met het brede netwerk
- Toetsen van de plannen van de werkgroepen
- Verbinden van Regenboog-belangenorganisaties en maatschappelijke organisaties, onderling en met elkaar
- Toezien op de voortgang, monitoren en evalueren van de behaalde resultaten
- Organiseren van een of twee jaarlijkse bijeenkomsten

Daarnaast was er vanuit de coalitiegelden een subsidie van €100.000 jaarlijks uitgetrokken van 2022 tot 2025 om een impuls te geven aan de actielijnen in de agenda. De subsidies werden beoordeeld met bovenstaande regiegroep, bestaande uit:

- Voorzitter COC Regio Nijmegen
- Voorzitter Dito
- Projectleider SchoolsOUT

- Nachburgemeester en daaropvolgende vervanger
- Beleidsadviseur inclusie (lhbtqia+) gemeente Nijmegen

Subsidie

Bij het uitzetten van deze subsidierondes, was de regenboogagenda 2021-2024 de leidraad voor de geïnteresseerden. Aanvragers konden bij de gemeente hun aanvragen indienen, waarbij het van belang was dat deze aanvragen voldeden aan tenminste één van de acht actielijnen zoals beschreven in de agenda hierboven. De onderwerpen zorg & welzijn, veiligheid en biculturaliteit kregen daarbij als speerpunt zijnde extra prioritering.

2. Evaluatie van de uitvoering

De regenboogagenda is een agenda door en voor de regenbooggemeenschap. Daarom is het belangrijk dat de regenbooggemeenschap ook input levert over het resultaat van deze agenda. Er is daarom een vragenlijst uitgezet onder het regenboognetwerk, die door 16 mensen is ingevuld. Daarnaast zijn de resultaten van deze vragenlijst aangevuld met 8 interviews en met gemeentelijke rapportages.

Waardering van de actielijnen

Per actielijn beschrijven we kort hoe er is samengewerkt en wat daaruit voortgekomen is.

Zorg en Welzijn

De werkgroep in deze actielijn heeft een concreet doel gehad. Leden van deze werkgroep hebben samengewerkt aan het eindproduct 'de Regenboogrotonde': een kennisbank met verschillende onderwerpen en links bedoeld om welzijnsorganisaties te steunen in hun weg naar het integreren, borgen en draagvlak creëren van diversiteit & inclusie binnen de organisatie. Dit product is tijdens een eindbijeenkomst ook breed gepresenteerd. Omdat deze werkgroep doelgericht was op dit eindproduct, is na de oplevering de samenwerking gestopt. Er is echter wel een netwerk ontstaan van de al aangesloten organisaties.

Daarnaast werden er in deze samenwerking ook inspiratiesessies en regenboogcafés georganiseerd. De samenwerking met de actielijn Roze Ouderen is ook gezocht vanwege een overlap in de doelen, wat heeft geleid tot een bijdrage aan de regenboogconferentie die in 2024 in Nijmegen plaatsvond.

Veiligheid

Ondanks de poging die er gedaan is om een werkgroep op te zetten op dit onderwerp, is dit niet gelukt. Uiteindelijk waren er twee individuen die de samenwerking wilde verbreden en andere organisaties wilde betrekken. Maar vanwege capaciteitsproblemen bij die organisaties is dat niet gelukt. Er is in deze actielijn geen structurele samenwerking geweest van een werkgroep.

Dat betekent niet dat er niets gebeurd is in deze actielijn. Veiligheid was één van de drie speerpunten van deze regenboogagenda. Dat betekent dat er speciale aandacht is gelegd op dit thema bij de lhbtqi+ subsidiemogelijkheden. Dit heeft tot verschillende projecten geleid, waarvan een project als doel had om de sociale veiligheid in het uitgaansleven te vergroten. Dit project, dat zowel in 2024 als 2025 geselecteerd is door de regiegroep, biedt gratis trainingen aan horecagelegenheden, organisatoren en partijen die werkzaam zijn in het Nijmeegse uitgaansleven. Hierdoor zijn al verschillende cafés, clubs en feesten aan de slag gegaan met het vergroten van hun sociale veiligheid zodat meer mensen veilig(er) kunnen uitgaan.

Bi-culturele lhbtqa+ personen

Bij het opstellen van deze actielijn, zijn destijds geen bi-culturele lhbtqa+ personen betrokken geweest. Daarom zijn er bi-culturele lhbtqa+ personengezocht die behoefte-onderzoek gedaan hebben in hun eigen netwerk. Hierin werd aanbevolen dat de gemeente een verbindende rol kan spelen als het gaat om gemeenschapsvorming en het samenwerken met sleutelpersonen wanneer het bi-culturele lhbtqa+ personen betreft. Dat heeft voornamelijk geen opvolging gekregen vanwege een tekort aan specifiek betrokken organisatiekracht.

Er is in deze actielijn daarom geen werkgroep ontstaan. Uit de input komt de ervaring naar voren dat het perspectief van de bi-culturele lhbtqa+ inwoners nog onvoldoende aan bod komt en een plaats heeft in het regenboognetwerk. Daarbij bestaat ook het gevoel niet gerepresenteerd te worden in sommige belangenorganisaties. Dit onderwerp was wel een speerpunt in het beleid, waardoor er specifiek aandacht voor is geweest in de uitvraag voor lhbtqa+ projectsubsidies. Daaropvolgend hebben veel partijen in hun aanvragen pogingen gedaan om biculturaliteit terug te laten komen. Dat is echter grotendeels niet gelukt, omdat er in de aanvragen samenwerking met bi-culturele lhbtqa+ personen werd gemist. Er werd vaak alleen specifiek uitgenodigd voor bi-culturele lhbtqa+ personen, of het onderwerp kwam terug in een verteld verhaal of getoonde film. Maar daadwerkelijke samenwerking en gemeenschapsvorming bleef hierbij uit. Er zullen dus andere manieren gezocht moeten worden om het perspectief, de representatie en de plaats van bi-culturele lhbtqa+ personen in het regenboognetwerk te borgen.

Zichtbaarheid & Communicatie

In deze actielijn draaide de samenwerking vooral rondom het presenteren van Nijmegen als lhbtqa+ vriendelijk, het verspreiden van communicatie-uitingen en het vergroten van de zichtbaarheid van de Nijmeegse regenbooggemeenschap. De piekpunten hierin waren Roze Woensdag en Coming-Out Dag, waarbij zichtbaarheid de boventoon voert door een veelvoud aan roze evenementen en de regenboogvlag die dan aan de St. Stevenstoren hangt. Daarnaast wordt er samen met een kunstenaar samengewerkt om een Regenboogkunstwerk te plaatsen, dat permanent een bijdrage levert aan de zichtbaarheid.

Er is geen werkgroep actief in deze pijler, eerder een netwerk van organisaties dat zelfstandig en in samenwerking bepaalde activiteiten opzet en uitvoert. Organisaties zoals Roze Woensdag, COC, Dito en anderen weten elkaar te vinden voor specifieke doeleinden. Daarnaast wordt bijvoorbeeld ook de samenwerking gezocht met organisaties die geen lhbtqa+ belangenorganisaties zijn zoals het Nationaal Comité 4 en 5 mei om een podium te bieden aan Roze Woensdag.

Vanwege de zelfstandigheid en centrale functie van de genoemde organisaties, is samenwerking in werkgroepverband niet nodig. Maar meer netwerk mogelijkheden voor deze organisaties, ook om in contact te komen met organisaties die niet in de basis voor lhbtqa+ belangen opkomen, zijn wenselijk. Ook is deze actielijn het vaakst teruggekomen in de lhbtqa+ subsidieaanvragen, waarbij veel gesubsidieerde projecten een bijdrage

hebben geleverd aan het presenteren van Nijmegen als regenboogvriendelijke stad. Voorbeelden van georganiseerde activiteiten zijn onder andere Queer Open Mic avonden, activismeavonden over vroeger en nu en ondersteuning voor het LAN (Lesbisch Archief Nijmegen).

Onderwijs

Binnen deze actielijn is er veel samenwerking geweest op scholen van verschillende opleidingsniveaus. Het ging hier met name over voorlichting voor leerlingen en studenten door het Nijmeegse project SchoolsOUT. Er bestaan GSA's (Gender & Sexuality Alliances) op de Radboud Universiteit, Hoge School Arnhem Nijmegen en het ROC. Daarom was een werkgroep niet nodig.

Dat er geen werkgroep nodig was, is te verklaren uit het feit dat SchoolsOUT al in het reguliere werk een bijdrage levert aan de lhbtqi+ emancipatie op alle Nijmeegse scholen. Met hun brede samenwerkingsconvenant met alle scholen, de twee grootste kinderopvanginstellingen, de GGD, het COC en Dito doen zij hun best om ervoor te zorgen dat iedereen op school zichzelf kan zijn. Dat doen zij onder andere door medewerkers bekwaam te maken om effectief aandacht te schenken aan inclusie, en dialoog- en intervisiebijeenkomsten te organiseren. Behoefte aan een breder netwerk rondom de GSA's van verschillende instellingen is er, en zou voor een vervolg wenselijk kunnen zijn.

Sport

Het grootste evenement in deze actielijn was de EuroGames dat in 2022 in Nijmegen plaatsvond: een internationaal evenement waarbij lhbtqi+ sporters centraal staan. Ook wordt er door Queer Sport Nijmegen zowel in hun jaarlijks georganiseerd sportevenement, als het reguliere werk, deelname en sociaal contact van lhbtqi+ sporters gestimuleerd. Er is ook een pilot voor lhbtqi+ inclusie in de sport, SportsOut, gestart. Deze pilot wordt uitgevoerd door de Gelderse Sport Federatie in samenwerking met de gemeente en betrokkenen van de Eurogames. Hier wordt samenwerking met reguliere en roze sportclubs gezocht om een veilige sportcultuur te ontwikkelen. Door middel van clubscans wordt er gekeken hoe veilig lhbtqi+ personen zich voelen op de vereniging, waarna er in werkgroep vorm wordt gekeken hoe de sociale veiligheid vergroot kan worden op de desbetreffende club. Voorbeelden zijn: het opstellen van omgangsregels, bewustwording vergroten onder leden, coaches en trainers, en bekendheid vergroten van de aanwezige vertrouwenscontactpersoon.

Er is in deze actielijn geen werkgroep ontstaan. Ondanks dat zijn er meerdere partijen die op hun eigen manier bijdragen aan een sociaal veilig sportklimaat in Nijmegen. Nijmegen heeft zich met de EuroGames op Europees niveau als regenboogvriendelijke stad kunnen profileren. Daarnaast blijft er met de pilot SportsOut gewerkt worden aan een veilig sportklimaat. Hierin zijn er wel nog veel reguliere sportclubs die hun weg moeten vinden als het gaat om het vergroten van de sociale veiligheid voor lhbtqi+ personen. Dat is en blijft een aandachtspunt.

Roze ouderen

De werkgroep roze ouderen komt drie keer per jaar samen, en soms in subgroepen nog vaker. Samen organiseren zij de roze middag tijdens de Roze Woensdag van de Nijmeegse vierdaagse. Ook organiseren zij soms publieksactiviteiten, scholingen, studiemiddagen en doen zij mee aan coming-out dag op 11 oktober. Daarnaast weet deze groep de subsidiemogelijkheden goed te vinden wat heeft geresulteerd in een queer fotografieproject over ouderen, een bewustwordingscampagne over roze ouderen in de ouderenzorg, en een theatervoorstelling om de diversiteit van regenboogouderen in Nijmegen zichtbaar te maken. Het is een groep die zelfstandig functioneert en waar het aan enthousiasme niet ontbreekt. Het opzetten en autonoom laten werken van deze werkgroep is succesvol geweest.

Inclusie specifieke aandachtsgroepen

In deze actielijn zijn er veel specifieke aandachtsgroepen waarbij verschillende organisaties zich voor verschillende groepen inzetten. Zo zet Roze Woensdag zich onder andere in voor ouderen, café Dapper wordt georganiseerd voor lhbtqia+ personen met een verstandelijke beperking, Cocktail bestaat voor regenboogvluchtelingen en Roze Woensdag Jong! is er voor de jongeren. Er is in deze actielijn niet zozeer een werkgroep waarin iedere specifieke groep vertegenwoordigd wordt. Meer zijn er verschillende groepen op hun eigen manier voor specifieke aandachtsgroepen aan de slag.

Door het bestaan van de actielijn, zijn er wel meerdere subsidieaanvragen geweest die als doel hadden om projecten te organiseren voor specifieke aandachtsgroepen. Zo is er mentale ondersteuning gekomen voor lhbtqia+ vluchtelingen in AZC's, zijn er kaarten gemaakt van Nijmegen waarin er door een 'queer bril' gekeken wordt om zo plekken te tonen waar verschillende individuen van verschillende groepen zich fijn en veilig voelen, en is er een fototentoonstelling in de stad gerealiseerd over verschillende individuen uit de regenbooggemeenschap.

Aandacht nodig voor

In de vragenlijst werden respondenten ook gevraagd waar er in een vervolg nog aandacht nodig voor is. Vanwege de toenemende negativiteit rondom lhbtqia+ in de maatschappij (hierop wordt in het hoofdstuk Positie lhbtqia+ bij stilgestaan), wenst men dat er nog aandacht blijft voor zichtbaarheid van de regenbooggemeenschap. Enerzijds verzoekt men om aandacht te blijven behouden voor de positie van specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld: roze moslimjongeren, roze ouderen, queer personen met een beperking), terwijl er anderzijds wordt verzocht om daarbij ook de grote overkoepelende groepen (zoals de eerste vier letters van de lhbtqia+ gemeenschap) niet uit het oog te verliezen.

Waardering van de regiegroep

Zoals beschreven was de regiegroep verantwoordelijk voor het toezien op de voortgang van de werkgroepen en de behaalde resultaten. En daarnaast voor het organiseren van ontmoeting en delen van informatie in het brede netwerk.

Vanwege de centrale rol die de verschillende organisaties in de regiegroep in het netwerk hebben, gebeuren veel van deze taken op informele wijze. Het COC is bijvoorbeeld al een spin in het web als het gaat om regenboogbelangenorganisaties. Daarbij heeft het werken met werkgroepen in de werkelijkheid anders uitgedrukt. Hierdoor is de regiefunctie op deze werkgroepen grotendeels niet nodig geweest.

Een functie die niet beschreven stond in de regenboogagenda, is het beoordelen van de lhbtq+ projectsubsidies die jaarlijks van 2022 tot 2025 aan te vragen waren. Om ervoor te zorgen dat de gemeenschap vertegenwoordigd was in de beoordeling van de subsidies, is de regiegroep gevraagd om mee te adviseren aan het college over de te subsidiëren activiteiten en projecten. Het college betrok dit advies bij de subsidiebesluiten.

Het afwegingskader hierbij bestond uit de actielijnen van de regenboogagenda. De deelnemers van de regiegroep maakten zelf geen gebruik van deze projectsubsidiemogelijkheden, omdat de activiteiten en taken in het kader van de Regenboogagenda al in hoge mate behoren tot hun reguliere werkzaamheden.

Regenboogbijeenkomsten

Eén van de taken van de regiegroep was om jaarlijkse bijeenkomsten te organiseren. Dit zorgt voor meer verbinding binnen het netwerk. Dit is op één jaar na jaarlijks gebeurd. Er zijn bijeenkomsten geweest in het Roze Huis, wijkcentrum Villa Nova en Lux. De eerste twee waren georganiseerd door de regiegroep in samenwerking met de gemeente, de derde was een provinciale bijeenkomst. Deze vond in 2024 plaats in Nijmegen en had het thema 'Show Us The Future'. De gemeente heeft een financiële bijdrage geleverd aan deze conferentie. Hier werd onder andere gesproken over de toekomst van queer jongeren, waren er workshops over transtoegeankelijkheid en polarisatie, en waren er kennissessies over intersekse en polyamorie. In de interviews komt naar voren dat netwerkbijeenkomsten als deze zorgen voor een hoog engagement en betrokkenheid. Het verbinden van regenboogorganisaties aan elkaar en geïnteresseerden zorgt voor nieuwe initiatieven en een hecht netwerk.

Reflectie

De wijze van samenwerken in werkgroepen, heeft in werkelijkheid anders uitgedrukt. Twee werkgroepen hebben gewerkt zoals bedacht, waarbij één nog structureel samenkomt (roze ouderen) en de ander een eindproduct heeft afgeleverd (zorg & welzijn). De rest van de werkgroepen zijn niet gestart (biculturaliteit, veiligheid), of bleken overbodig vanwege bestaande reguliere werkzaamheden (de resterende werkgroepen).

Wat dit ons leert, is dat het werken in werkgroepen niet altijd de beste optie is, maar dat het eerder een van de verschillende gereedschappen kan zijn voor samenwerking. Het is in de toekomst daarbij zaak om te kijken naar bestaande structuren. Voor de vervolgaanpak kan beter worden gefocust op het ondersteunen van bepaalde samenwerkingen en het vergroten van de netwerkmogelijkheden. COC, Roze Woensdag en Dito hebben al een centrale functie die zij vervullen als regenboogpartijen, zij kunnen beter ondersteund worden door hen in verbinding te brengen met partijen die ze zelf minder snel

tegenkomen. Voor de werkgroep biculturaliteit waar geen bestaande structuur was om bij aan te sluiten, is het van belang om meer in te zetten op netwerkvorming en te erkennen dat onze eigen netwerken en blik ontoereikend kunnen zijn. Inwinnen van externe kennis en gebruik maken van andere netwerken kan daarbij helpend zijn.

Werkzaamheden die bedacht waren voor de regiegroep werden al grotendeels uitgevoerd in hun reguliere werkzaamheden, en toezicht op de werkgroepen bleek daarbij niet nodig. De enige werkgroepen waarbij dit niet het geval was, zijn de werkgroepen veiligheid en biculturaliteit. Daar was toezicht en bijsturing nodig, wat wellicht tot ander resultaat had kunnen leiden. Waar de regiegroep echter een essentiële rol speelde, was het beoordelen van de lhbtq+ subsidies waarbij ze een belangrijke representatiefunctie vervulde voor de regenbooggemeenschap.

De lhbtq+ subsidies hebben daarbij baat gehad van de actielijnen. Doordat de actielijnen richting gaven voor aanvragers, kon er gericht gestuurd worden op de ingediende projectvoorstellen. Zo maakte de regenboogagenda het mogelijk om te prioriteren op de actielijnen. Hierdoor hebben er ook veel verschillende activiteiten plaatsgevonden. Wat het effect daarvan geweest is wordt later in deze evaluatie behandeld.

3. Activiteiten en initiatieven

Vanaf 2022 is er een impuls geweest van € 100.000 ter ondersteuning van de regenboogagenda. Dit budget had als doel om de uitvoering van de agenda kracht bij te zetten. Hiervan werd jaarlijks zo'n € 20.000 gebruikt voor het ondersteunen van basisorganisaties en € 80.000 voor eenjarige subsidies en losse projecten. Hieronder leest u welke activiteiten en initiatieven met deze extra middelen mogelijk gemaakt zijn.

Basis

Nijmegen kent een rijke geschiedenis van lhbtqia+ organisaties, waardoor de gemeente een basis van organisaties heeft die meerdere jaren ondersteund zijn door de gemeente. Naast deze organisaties, zijn er ook feestelijke momenten die ieder jaar mogelijk gemaakt worden met behulp van subsidies.

- Dito!: een jongeren lhbtqia+ organisatie die voor meer zichtbaarheid van queer personen zorgt in de stad, maar ook op de universiteit, HAN en ROC
- Het LAN (Lesbisch Archief Nijmegen): Een organisatie die het lhbtqia+ erfgoed veiligstelt, bewaart en deelt ter kennisbevordering en bevordering van de positie van lhbtqia+ personen
- COC: De grootste lhbtqia+ belangenorganisatie met zowel plaatselijke als landelijke belangenbehartiging voor de lhbtqia+ gemeenschap, die activiteiten en ontmoeting mogelijk maakt voor diverse groepen lhbtqia+ personen
- Roze Woensdag: De woensdag van de Nijmeegse Vierdaagse die in het teken staat van lhbtqia+ acceptatie
- Coming-Out Dag: De weken rondom deze jaarlijks terugkerende dag (11 oktober) worden er allerlei activiteiten georganiseerd in Nijmegen die bijdragen aan de zichtbaarheid en acceptatie van de lhbtqia+ gemeenschap

Projectmatig en eenmalig

Naast deze basis, is er ook € 80.000 vrijgemaakt voor extra ondersteuning van de regenboogagenda. Ongeveer 70 activiteiten zijn in de afgelopen periode georganiseerd op basis van deze extra middelen.

In twee subsidierondes per jaar, konden initiatiefnemers subsidie aanvragen om de acht actielijnen te ondersteunen met hun projecten. De activiteiten lopen uiteen van sociale veiligheidstrainingen voor het uitgaansleven, tot theatervoorstellingen voor roze ouderen en schrijfworkshops voor transpersonen op de wachtlijst voor genderbevestigende zorg.

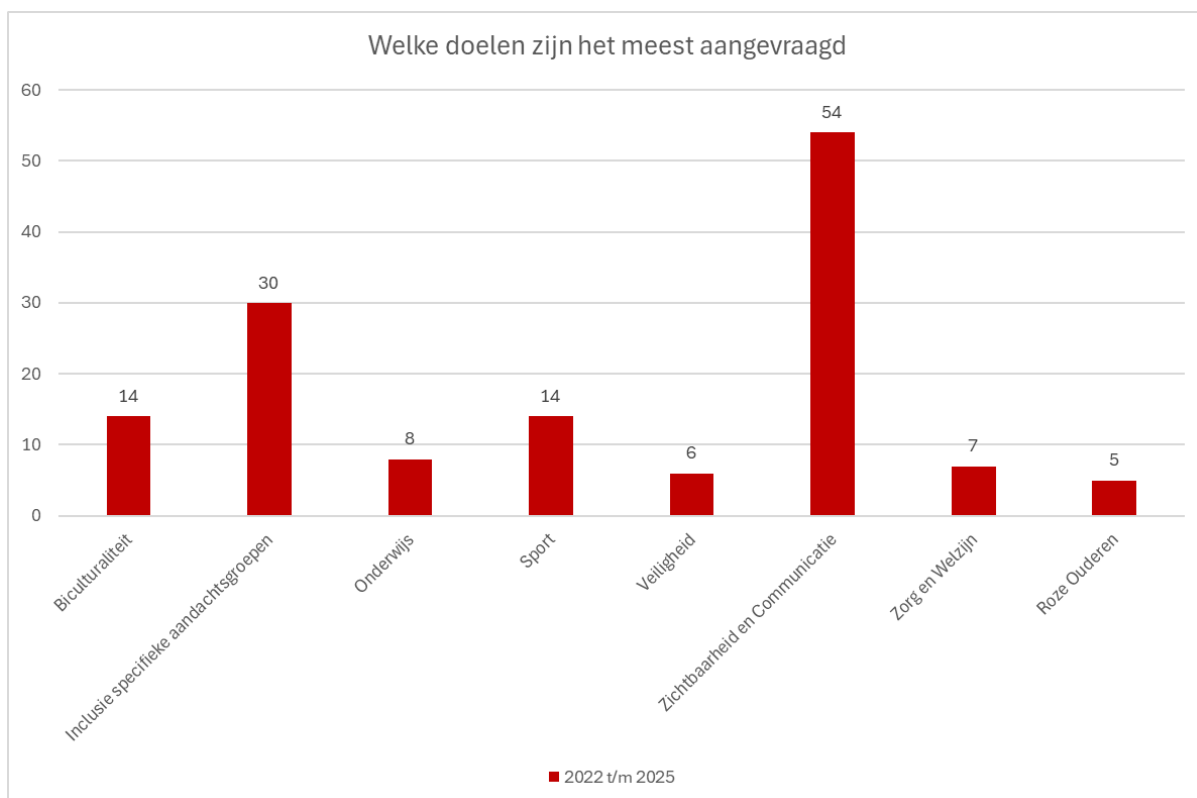
Aantal georganiseerde activiteiten

2022	15
2023	18
2024	18
2025	19

Tabel: Het jaarlijks aantal georganiseerde activiteiten mogelijk gemaakt met de lhbtqia+ projectsubsidie

Gemiddeld zijn er 18 activiteiten georganiseerd met projectsubsidies, die op hun eigen manier een bijdrage leveren aan de actielijnen in de regenboogagenda. Zo organiseerde het Stadsklooster Mariken in 2022 een gesprek met de Raad van Kerken over omgang met lhbtqia+ personen, organiseerde Stichting Open Mind in 2023 een tentoonstelling over intersekse in de stad, organiseerde R.K.H.V. Union een Pink Hockey Team in 2024, en organiseerde Stichting Wintertuin in 2025 een schrijfworkshop voor transpersonen op de wachtlijst voor genderbevestigende zorg.

Aantal aanvragen per doel

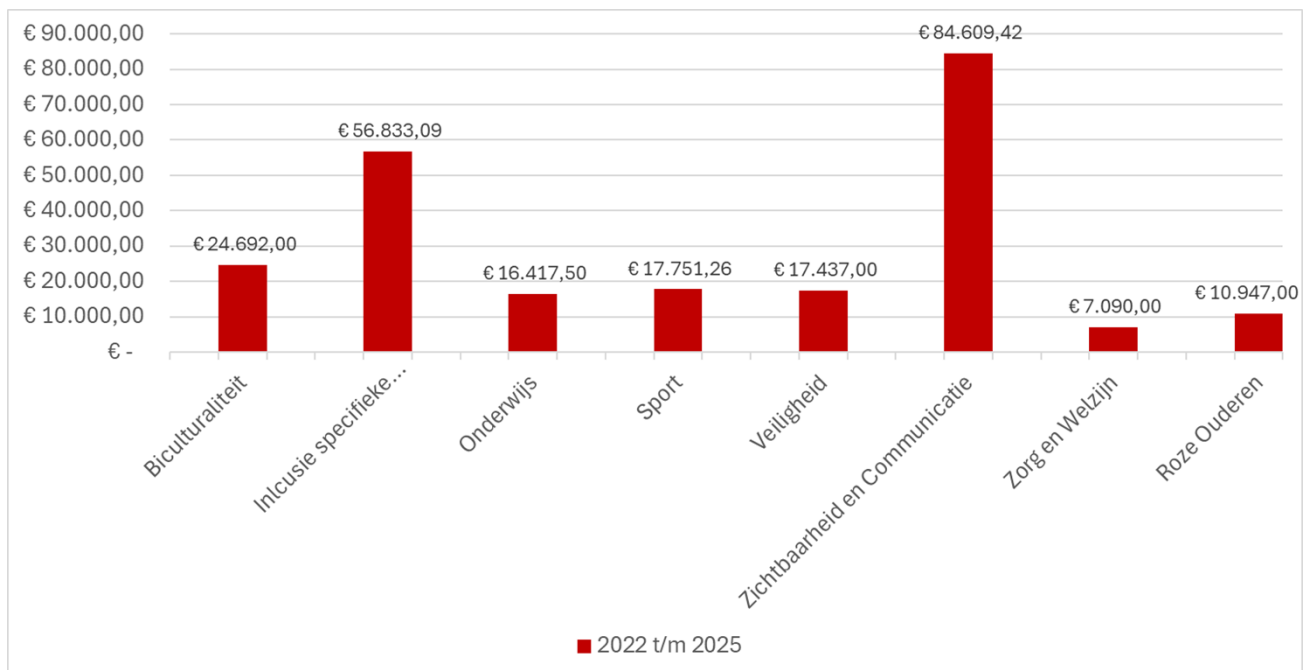

Figuur: Aanvragen gespecificeerd op de doelen geformuleerd in de Regenboogagenda

In de bovenstaande figuur staat een overzicht van de subsidieaanvragen per actielijn. De meeste aanvragen richten zich op: inclusie van specifieke aandachtsgroepen en zichtbaarheid en communicatie. Vooral de laatste categorie steekt ver boven de andere categorieën uit. Veiligheid en Roze ouderen zijn de categorieën waar de minste aanvragen op binnengekomen zijn, al zijn de verschillen tussen de kleinere categorieën niet erg groot.

Uitgekeerde subsidies per doel

De onderstaande figuur geeft de verleende subsidie per actielijn weer. Ook hier is de categorie zichtbaarheid en communicatie de grootste. Denk hierbij aan zichtbaarheids-campagnes, evenementen met als doel om Nijmegen als regenboogvriendelijke stad op de kaart te blijven zetten, Roze Woensdag, vlaggen, communicatie-uitingen etc. Kijkend naar de rest van de categorieën zien we een vrij gelijkmatige verdeling.

Figuur: Totaal uitkeerde subsidie gespecificeerd naar de verschillende doelen

Disclaimer: In deze figuur is gekozen voor percentages van budgetten te gebruiken als schattig van waar het budget voor ingezet is. Wanneer één doel werd onderschreven met de aanvraag, werd 100% van het budget onder dit doel geschaard, bij twee doelen is dat 50% per doel, drie doelen 33% per doel etc.

Reflectie

Het is vooral de categorie zichtbaarheid en communicatie die boven de andere categorieën uitsteekt. Een mogelijke verklaring is dat de lhbtq+ emancipatiebeweging er een is waar aanwezigheid, zichtbaarheid en communicatie er voor hebben gezorgd dat de maatschappij wist dat deze groep bestond. Aanwezigheid en zichtbaarheid in aantallen zorgt ervoor dat men niet meer om deze mensen heen kon, en dat er dus rekening gehouden mee diende te worden. Veel van de gesubsidieerde projecten maken zich hard voor de zichtbaarheid, en willen graag laten zien dat de lhbtq+ gemeenschap bestaat en dat zij opkomen voor hun belangen.

Daarnaast is het een categorie waar men moeilijk omheen kan. Wanneer er ergens een bijeenkomst, evenement of activiteit wordt georganiseerd waar breed voor wordt uitgenodigd of geflyerd, behoort dit snel tot zichtbaarheid en communicatie. Dit in combinatie met de procentuele toedeling van de doelen, kan er ook toe leiden dat de verdeling iets anders lijkt is dan hij in werkelijkheid is.

Desondanks is het uitvragen van specifieke doelen helpend voor aanvragers. Zo zien we dat er vrij evenredig wordt aangevraagd voor de resterende categorieën. Door aan te geven dat het afwegingskader voor subsidies bestaat uit de actielijnen uit de regenboogagenda, zijn aanvragers gestimuleerd bij te dragen aan de doelen in de regenboogagenda.

4. Positie lhbtqiqa+

In dit hoofdstuk belichten we onderzoeksresultaten die de positie van Nijmeegse lhbtqiqa+ personen in beeld brengen en reflecteren we op deze bevindingen.

Onderzoeksgegevens

In de bijlage geven we een uitgebreide uiteenzetting van de resultaten van verschillende onderzoeken. In deze onderzoeken is gekeken naar de positie, acceptatie en emancipatie van lhbtqiqa+ personen.

De belangrijkste bevindingen daarvan zijn:

- Nijmeegse lhbtqiqa+ personen ervaren minder levensgeluk dan er in Nijmegen gemiddeld ervaren wordt. Er wordt negatief gekeken naar de ontwikkeling van de acceptatie van lhbtqiqa+ personen
- Er is een negatieve trendbreuk in de acceptatie van lhbtqiqa+ personen, en Nijmeegse lhbtqiqa+ personen maken zich zorgen over deze ontwikkeling
- In geloofsgemeenschappen, tijdens het uitgaan en online is de acceptatie het minst
- Lhbtqiqa+ personen ervaren meer dan gemiddeld discriminatie en voelen zich veel vaker onveilig dan gemiddeld
- Niet cis-gender personen scoren het minst gunstig op openheid over en acceptatie van genderidentiteit, ervaren discriminatie, gevoelens van onveiligheid en levensgeluk
- Lhbtqiqa+ personen hebben veelal te maken met ongewenst gedrag, waarbij het vaker niet gemeld wordt dan wel
- Bi-culturele lhbtqiqa+ personen hebben het vaakst te maken met discriminatie
- Voor gender- en seksuele diversiteit kan de gemeente in de ogen van de inwoner meer doen
- Scholieren en volwassenen hebben moeite met homoseksualiteit
- Lhbtqiqa+ Nijmegenaren voelen zich veel vaker onveilig in de stad

Reflectie

Wanneer we de bovenstaande resultaten lezen, zien we een negatief beeld als het gaat om de positie van de Nijmeegse lhbtqiqa+ inwoner. We kunnen hieruit concluderen dat de lhbtqiqa+ emancipatie nog lang niet klaar is. Met toenemende polarisatie in de wereld, lijkt er een minder vrije wind te waaien, die we terugzien in een afnemende acceptatie voor lhbtqiqa+ personen. Dit is er een die ook Nijmegen treft. Minder levensgeluk, een mindere positie, minder veiligheid en meer discriminatie is een realiteit waar de lhbtqiqa+ inwoner dag in dag uit mee te maken heeft.

Daarnaast zien we ook, dat respondenten opmerken dat er nog kansen liggen als het gaat om acceptatie van gender- en seksediversiteit te vergroten. Er is blijvende aandacht nodig

voor de positie van lhbtqi+ personen, in het bijzonder voor niet-cis en bi-culturele lhbtqi+ personen. Zolang lhbtqi+ inwoners in deze mate verschillen van het gemiddelde, is het nodig om met behulp van gerichte agenda te werken aan de verbetering van hun positie. Juist nu de polarisatie in de wereld toeneemt.

5. Geleerde lessen

In dit hoofdstuk presenteren we de geleerde lessen die we meenemen naar de volgende uitvoeringsagenda Regenboogbeleid.

1. Bestaande structuren ondersteunen werkt beter dan nieuwe structuren introduceren

In sommige actielijnen waren werkgroepen overbodig, omdat partijen in deze lijnen al in bestaande werkzaamheden aan hun bedachte taken voldeden. Het is beter om te kijken naar wat er al is, om zo deze reeds bestaande structuren te ondersteunen. Dan kan er voortgeborduurd worden op wat er al is.

2. Het benoemen van aandachtsgebieden biedt richting en focus voor subsidiemogelijkheden

Vanwege het benoemen van actielijnen, kon er in het uitzetten van de lhbtq+ projectsubsidie voorgesorteerd worden op de voor de gemeente/gemeenschap belangrijke onderwerpen. Hierdoor zijn er meer gerichte aanvragen binnengekomen op de verschillende actielijnen. Dit biedt richting en focus voor aanvragers.

3. Minder actielijnen leidt tot meer aandacht en focus voor bestaande actielijnen met een stevige agenda tot gevolg

Te veel actielijnen zorgen voor diffuse verdeling van aandacht. Door minder actielijnen te benoemen met onderwerpen die de komende jaren de grootste prioriteit hebben voor de gemeenschap, kan er nog gericht en gefocust te werk worden gegaan. Dit is ook in lijn met het beleid in het brede inclusiekader. Daarin is één van de uitgangspunten 'algemeen waar kan, specifiek waar nodig'. De volgende agenda biedt daarbij de mogelijkheid om de specifieke gevallen waar ondersteuning het hardst nodig is, te bieden.

4. De regiegroep is een waardevolle partner bij subsidiebeoordelingen

De regiegroep heeft gedurende de looptijd van deze agenda, de taak gekregen om mee te besluiten over de lhbtq+ projectsubsidie. Hierbij representeerde zij de regenbooggemeenschap met genoeg betrokkenheid om te weten hoe geprioriteerd diende te worden, en genoeg afstand om objectief te blijven in de beoordeling. Dit is een taak die we ook graag in een volgende agenda voorgezet zien worden.

5. Netwerkgelegenheden mogelijk maken biedt ondersteuning voor een sterk regenboognetwerk

In Nijmegen is er al een sterk regenboognetwerk dat elkaar goed weet te vinden. De schakel maken naar de schil van organisaties daarbuiten is soms nog een uitdaging. Hoe zorg je ervoor dat ook algemene maatschappelijke organisaties zich geroepen voelen om een bijdrage te leveren aan de lhbtq+ emancipatie in Nijmegen? Daar kunnen

netwerkgelegenheden enorm bij helpen. In een volgende agenda willen we daarom meer inzetten op het creëren van vaste netwerkmogelijkheden.

6. De emancipatie van lhbtqia+ inwoners is nog niet klaar

In deze evaluatie staan talloze voorbeelden van organisaties, activiteiten en betrokken inwoners die zich inzetten om Nijmegen lhbtqia+ vriendelijker te maken. Er is al een hoop gebeurd om dit te bewerkstelligen. Maar met een afnemende acceptatie in de maatschappij, is het werk nog lang niet klaar. Het blijft van groot belang om deze lijn door te blijven zetten zolang de lhbtqia+ inwoner niet op gelijke voet staat met de rest

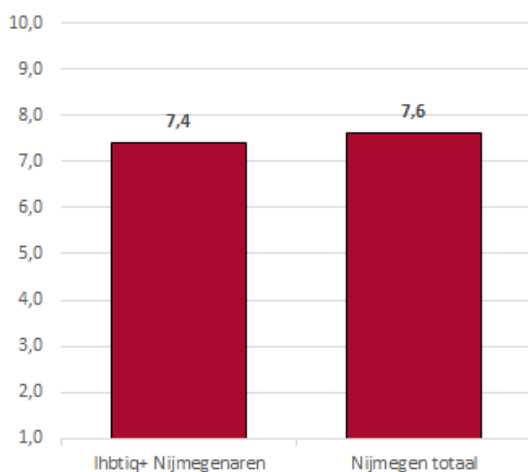
Bijlagen

Bijlage 1: Trends en Ontwikkelingen

Positie van lhbtqia+ Nijmegenaren

De gemeente voert periodiek vragenlijstonderzoek uit over onder andere welzijn en veiligheid, om aandacht te blijven houden voor de inclusie van lhbtqia+ inwoners.¹ De belangrijkste bevindingen uit dit onderzoek op een rij gezet:

- 1) Het welzijn van lhbtqia+ Nijmegenaren ligt op verschillende punten lager dan gemiddeld in Nijmegen. Lhbtqia+ inwoners geven een iets (maar statistisch significant) lager cijfer aan hun levensgeluk en zijn minder tevreden over de hoeveelheid sociale contacten die zij hebben. Meer over verschil in uitkomsten binnen de groep van lhbtqia+ inwoners staat onder punt 6.

Figuur: Rapportcijfer voor levensgeluk

Bron: Nijmeegse lhbtqia+ Monitor 2024

¹ In 2024 namen 667 lhbtqia+ Nijmegenaren hieraan deel.

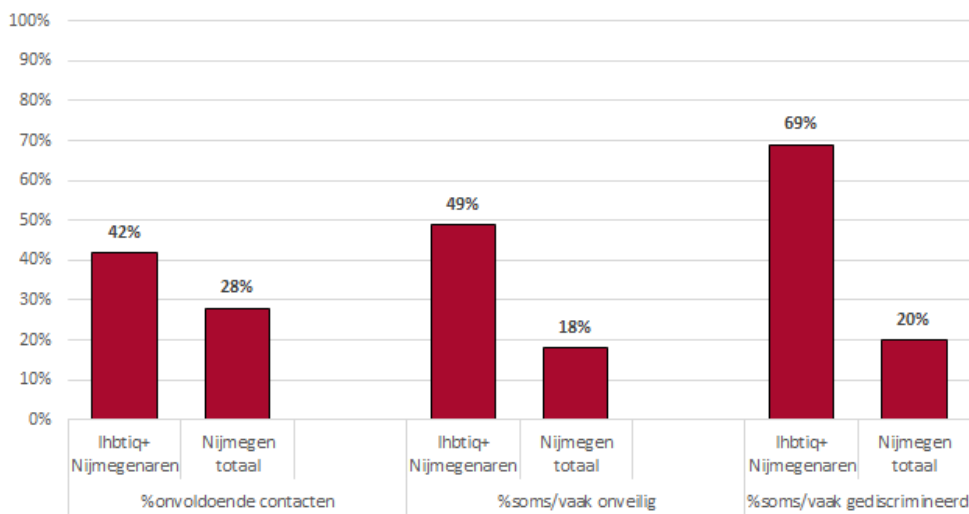
- 2) De mensen die de vragenlijst invulden (de respondenten) zijn overwegend negatief over hoe de acceptatie van lhbtqi+ gemeenschap zich ontwikkelt. In 2022 was men hierover nog overwegend positief. Met name over de acceptatie van genderdiversiteit is men pessimistisch. Een voorbeeld van hoe (ervaren) acceptatie doorwerkt op het dagelijks leven van inwoners, is de sportdeelname van lhbtqi+ personen. 8% van de respondenten geeft aan niet aan sport te doen vanwege diens seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

Figuur: Hoe vinden lhbtqi+ inwoners dat de acceptatie zich ontwikkelt van...

Bron: Nijmeegse lhbtqi+ Monitor 2024

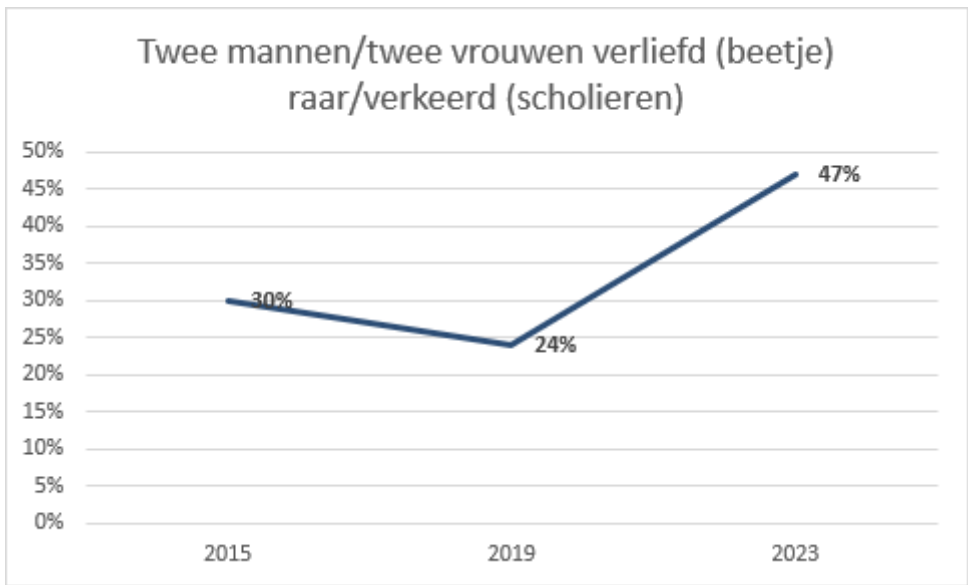
- 3) Het minst geaccepteerd voelen respondenten zich in hun geloofsgemeenschap, tijdens het uitgaan en online.
- 4) Lhbtqi+ Nijmegenaren gaven bijna 4 keer vaker dan gemiddeld aan dat zij te maken hadden met discriminatie. Dit speelt nog sterker voor lhbtqi+ gemeenschap met een bi-culturele achtergrond; ruim 4,5 keer vaker dan gemiddeld.
- 5) Lhbtqi+ Nijmegenaren voelen zich veel vaker onveilig dan gemiddeld. Veelgenoemde plekken waar men zich onveilig voelt zijn op straat, online en in de horeca

Figuur: Tevredenheid over hoeveelheid contacten, ervaren veiligheid en gerapporteerde discriminatie

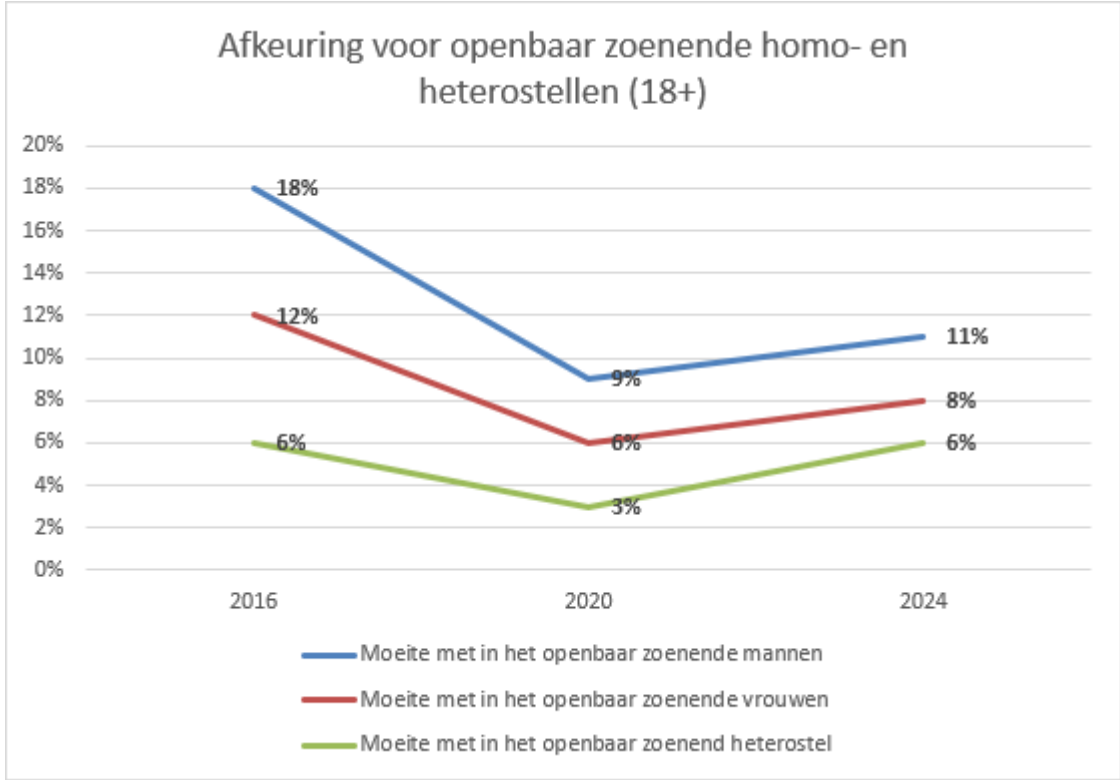
Bron: Nijmeegse lhbtqi+ Monitor 2024

- 6) Binnen de groep lhbtqi+ Nijmegenaren, scoren niet-cisgender personen het minst gunstig. Dit is zo bij openheid over en acceptatie van genderidentiteit, ervaren discriminatie, gevoelens van onveiligheid en levensgeluk. Binnen deze groep wordt veel vaker niet gesport vanwege de seksuele oriëntatie of genderidentiteit, namelijk 18%. Daarnaast scoren biseksuele inwoners negatiever als het gaat om zelfacceptatie en openheid over seksuele voorkeur, en levensgeluk. Tot slot hebben bi-culturele lhbtqi+ inwoners vaak te maken met discriminatie.
- 7) De meerderheid van de respondenten – 70% - had de afgelopen jaren te maken met ongewenst gedrag. Ruim drie kwart van deze inwoners heeft dit niet gemeld bij een meldpunt als Vizier, de politie of de organisatie waar het ongewenste gedrag plaats vond. Als ongewenst gedrag wordt gemeld binnen de organisatie waar het plaats vindt, is men meestal neutraal over hoe het wordt opgelost. Ook valt op dat veel respondenten onbekend zijn met de mogelijkheid om te melden bij Vizier en Roze in Blauw.
- 8) Zo'n 4 op de 10 respondenten vindt dat de gemeente genoeg doet om de acceptatie van seksuele diversiteit te bevorderen. Voor genderdiversiteit is dat 1 op de 4. En over organisaties binnen de gezondheidszorg, zoals huisarts, ziekenhuis en buurtteam, oordeelt men stelselmatig neutraal tot negatief over de sensitiviteit rond lhbtqi+ thema's.

Figuur: Mening over mannen- en vrouwenstellen
 Bron: Emovo (gezondheidsmonitor onder scholieren, GGD)

Bovenstaande figuur toont hoe scholieren denken over verliefde mannen- en vrouwenstellen. Dit wordt op deze manier gemeten sinds 2007. In die tijd werd het oordeel over koppels met hetzelfde geslacht iedere meting positiever, tot 2023. In dat jaar ligt het aandeel dat dit een (beetje) gek of verkeerd vindt, op 47%, tegen 24% bij de vorige meting in 2019. Dat is een grote stijging en het oordeel is nooit negatiever geweest dan in 2023. Scholieren merken het namelijk vaker aan als ‘verkeerd’ (17%) dan in 2007 (8%).

Figuur: Afkeuring voor openbaar zoenende homo- en heterostellen
 Bron: Gezondheidsmonitor volwassenen (GGD)

Deze kentering die hierboven werd beschreven voor scholieren, is ook zichtbaar bij volwassenen. Waar in 2020 6% tot 9% openbaar zoenende vrouwen- of mannenstellen afkeurde, is dat in 2024 toegenomen tot 8% en 11%. Men heeft het meeste moeite met mannen die zoenen in de openbare ruimte. Zo'n stel kan bijna twee keer vaker op afkeuring rekenen dan een heterostel.

